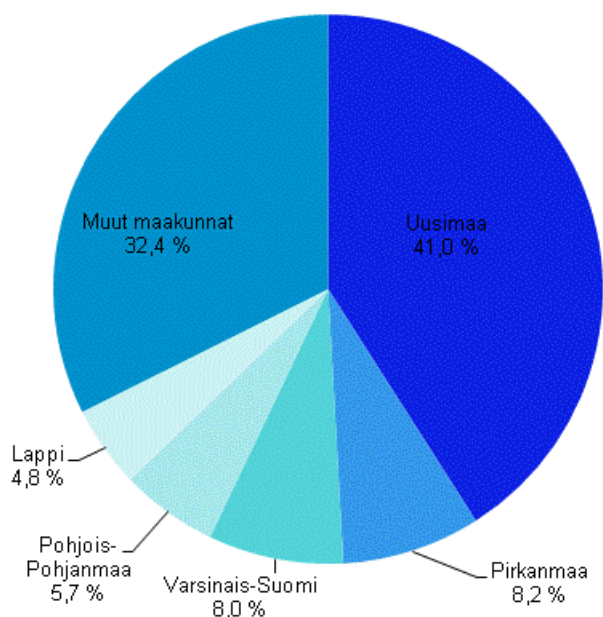

Palveluiden alue- ja toimialatilasto 2011

Majoitus- ja ravitsemistoiminnan jalostusarvosta 41 prosenttia kertyi Uudeltamaalta vuonna 2011

Majoitus- ja ravitsemistoiminta on voimakkaasti keskittynyt Uudellemaalle. Vuonna 2011 toimialan jalostusarvo oli 2,2 miljardia euroa, mistä 41 prosenttia muodostui Uudellamaalla. Toimialan jalostusarvon kannalta merkittävimmät maakunnat Uudenmaan jälkeen ovat Pirkanmaa, Varsinais-Suomi, Pohjois-Pohjanmaa ja Lappi. Näissä viidessä maakunnassa muodostui yli kaksi kolmasosaa koko toimialan jalostusarvosta. Toimialan henkilöstön määrä lisääntyi lähes kaikissa maakunnissa. Myös jalostusarvo kasvoi lähes koko maassa. Yhteensä toimialan henkilöstön määrä kasvoi 4,7 prosenttia, jalostusarvo 7,6 prosenttia.

Maakuntien jalostusarvon osuus koko maan majoitus- ja ravitsemistoiminnan jalostusarvosta vuonna 2011

Matkailu- ja ravitsemistoiminta on erityisen merkittävä toimiala Lapissa, jossa sen osuus koko yrityssektorin henkilöstöstä on korkeampi kuin muualla maassa, 7,4 prosenttia. Yhteensä toimiala työllistää 4,5 prosenttia koko yrityssektorin henkilöstöstä. Myös jalostusarvolla mitattuna toimiala on Lapissa huomattava 4,8 prosentin osuudellaan koko maan jalostusarvosta. Keskimäärin Lapin osuus koko maan jalostusarvosta jää 2,5 prosenttiin.

Toimialan tuottavuus (jalostusarvo/henkilöstö) oli korkeimmillaan Uudellamaalla ja Lapissa, joissa kummassakin jalostusarvoa kertyi yli 37 000 euroa henkilöä kohden. Matalinta toimialan tuottavuus oli Kainuussa ja Päijät-Hämeessä, joissa jalostusarvoa kertyi kummassakin alle 28 000 tuhatta euroa henkilöä kohden.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Jalostusarvo 2011.....	4
Liitetaulukko 2. Maakuntien osuus koko maan jalostusarvosta 2011.....	4
Liitetaulukko 3. Tuottavuus (jalostusarvo / henkilöstön lukumäärä) maakunnittain 2011.....	6
Palveluiden alue- ja toimialatilaston laatuseloste.....	7

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Jalostusarvo 2011

Alue	Toimiala			
	Kauppa (1000 euroa)	Majoitus- ja ravitsemistoiminta (1000 euroa)	Informaatio ja viestintä (1000 euroa)	Liike-elämän palvelut (1000 euroa)
Koko maa	15 579 708	2 245 224	7 247 981	13 083 275
Uusimaa	7 642 464	919 687	4 599 351	6 419 674
Varsinais-Suomi	992 977	178 658	317 018	1 081 933
Satakunta	423 862	67 404	94 656	364 882
Kanta-Häme	373 132	60 669	93 961	234 883
Pirkanmaa	1 138 862	183 189	627 480	1 211 265
Päijät-Häme	458 819	59 648	158 700	344 205
Kymenlaakso	371 465	59 704	56 036	307 473
Etelä-Karjala	577 797	54 343	77 955	198 371
Etelä-Savo	269 754	55 604	46 368	185 368
Pohjois-Savo	505 487	82 747	136 183	395 677
Pohjois-Karjala	286 597	43 139	89 259	175 393
Keski-Suomi	452 766	91 410	265 308	432 317
Etelä-Pohjanmaa	421 846	48 476	62 610	202 975
Pohjanmaa	340 494	44 952	130 931	297 782
Keski-Pohjanmaa	147 452	17 772	52 306	82 467
Pohjois-Pohjanmaa	677 958	128 607	295 090	739 837
Kainuu	130 129	20 410	16 256	108 580
Lappi	295 092	108 264	78 745	260 078
Ahvenanmaa	71 614	20 490	49 611	34 307

Liitetaulukko 2. Maakuntien osuus koko maan jalostusarvosta 2011

Alue	Toimiala			
	Kauppa (%)	Majoitus- ja ravitsemistoiminta (%)	Informaatio ja viestintä (%)	Liike-elämän palvelut (%)
Koko maa	100,0	100,0	100,0	100,0
Uusimaa	49,1	41,0	63,5	49,1
Varsinais-Suomi	6,4	8,0	4,4	8,3
Satakunta	2,7	3,0	1,3	2,8
Kanta-Häme	2,4	2,7	1,3	1,8
Pirkanmaa	7,3	8,2	8,7	9,3
Päijät-Häme	2,9	2,7	2,2	2,6
Kymenlaakso	2,4	2,7	0,8	2,4
Etelä-Karjala	3,7	2,4	1,1	1,5
Etelä-Savo	1,7	2,5	0,6	1,4
Pohjois-Savo	3,2	3,7	1,9	3,0
Pohjois-Karjala	1,8	1,9	1,2	1,3
Keski-Suomi	2,9	4,1	3,7	3,3
Etelä-Pohjanmaa	2,7	2,2	0,9	1,6
Pohjanmaa	2,2	2,0	1,8	2,3
Keski-Pohjanmaa	0,9	0,8	0,7	0,6
Pohjois-Pohjanmaa	4,4	5,7	4,1	5,7
Kainuu	0,8	0,9	0,2	0,8
Lappi	1,9	4,8	1,1	2,0
Ahvenanmaa	0,5	0,9	0,7	0,3

Liitetaulukko 3. Tuottavuus (jalostusarvo / henkilöstön lukumäärä) maakunnittain 2011

Alue	Toimiala			
	Kauppa (1000 euroa)	Majoitus- ja ravitsemistoiminta (1000 euroa)	Informaatio- palvelut (1000 euroa)	Liike-elämän palvelut (1000 euroa)
Koko maa	62	36	91	52
Uusimaa	73	39	95	57
Varsinais-Suomi	48	34	85	52
Satakunta	51	31	87	48
Kanta-Häme	49	32	77	44
Pirkanmaa	55	37	78	51
Päijät-Häme	53	28	126	45
Kymenlaakso	56	32	71	50
Etelä-Karjala	44	31	90	44
Etelä-Savo	50	34	64	47
Pohjois-Savo	58	37	86	50
Pohjois-Karjala	55	31	92	46
Keski-Suomi	48	35	88	45
Etelä-Pohjanmaa	52	32	73	45
Pohjanmaa	51	29	81	50
Keski-Pohjanmaa	49	32	101	45
Pohjois-Pohjanmaa	49	35	80	50
Kainuu	50	28	67	39
Lappi	46	38	97	45
Ahvenanmaa	56	33	100	54

Palveluiden alue- ja toimialatilaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Yhteenveto tuotteen tietosisällöstä

Palveluiden alue- ja toimialatilasto kuvaa palveluiden tuotannon rakenteita ja palveluiden muutoksia alueittain ja toimialoittain. Tilasto sisältää tietoja palkatun henkilöstön lukumäärästä, palkoista, sosiaalikulusta, yrittäjien lukumäärästä, tuotannon brutto- ja jalostusarvosta. Tilastoyksikkönä on yrityksen tai muun taloudellista toimintaa harjoittavan yksikön palvelutoimintaa harjoittava toimipaikka. Yksilöivänä tunnuksena on yritys- ja toimipaikkarekisterin määrittelemä toimipaikkatunnus. Tilaston viiteajanjakso on yrityksen tilikausi. Tilaston laadinnan lähdeaineistoina ovat Suomen koko yritystoiminnan kattava verohallinnon elinkeinoverotusaineisto, Tilastokeskuksen suoran tiedonkeruun aineisto ja yritys- ja toimipaikkarekisterin aineisto.

Tilasto julkaistaan koko maan tasolla tarkimmalla toimialatasolla ja maakunnittain ryhmiteltyinä seuraavasti: Tukku- ja vähittäiskauppa G, Majoitus- ja ravitsemustoiminta H ja Liike-elämänpalvelut K. Tilastojen käyttöä ja luovuttamista koskevat yleiset salaussäännöt

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Toimipaikka

Palveluiden alue- ja toimialatilaston tilastoyksikkö on toimipaikka. Toimipaikalla tarkoitetaan taloudellista yksikköä, jossa saman omistajuuden tai valvonnan alaisuudessa harjoitetaan mahdollisimman samanlaisten tavaroiden ja palvelujen tuotantoa tavallisimmin yhdellä sijaintipaikalla. Toimipaikka voi jo sellaisenaan muodostaa yrityksen (yksitoimipaikkainen yritys) tai sitten olla selkeästi rajattava osa yritystä (monitoimipaikkainen / monitoimialainen yritys).

Palkatun henkilöstön ja yrittäjien lukumäärä

Palveluiden alue- ja toimialatilastossa henkilöstö luokitellaan palkattuun henkilöstöön ja yrittäjiin. Tilastovuonna 2008 uudistettiin myös henkilöstön lukumäärän laskentatapaa. Henkilöstön lukumäärä saadaan palveluiden alue- ja toimialatilastoon nyt kokonaan yritysrekisteristä ja se noudattaa yritysrekisterin vuositilastossa määriteltyä kokovuosityöllisen määritelmää.

Palkattu henkilöstö on muunnettu kokovuosityöllisiksi siten, että esimerkiksi puolipäiväinen työntekijä vastaa puolta henkilöä ja kaksi puolivuotista työntekijää vastaa yhtä kokovuosityöllistä.

Yrittäjien osalta yrittäjätöpanokseksi lasketaan se työpanos, jonka yrityksen omistaja tai perheenjäsen on tehnyt yrityksessään ilman varsinaista palkkaa.

Palkat

Palkkasumma käsittää kaikki tilikauden aikana maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat ja niihin verrattavat kulut.

Sosiaalikulut

Sosiaalikulut käsittää välittömästi palkan perusteella määräytyvät kulut kuten sosiaaliturvamaksut, pakolliset ja vapaaehtoiset henkilöstövakuutusmaksut sekä eläkekulut.

Tuotannon bruttoarvo

Tuotannon bruttoarvo mittaa toimipaikan tosiasiallista tuotantoa. Tuotantotoimintaan lasketaan mukaan kaikki tuotantoon liittyvät tuotot, valmistus omaan käyttöön ja valmistus, joka toimitetaan yrityksen muille toimipaikoille. Bruttoarvoon ei sisälly käyttömaisuuden luovutusvoitot, joita ei pidetä tuotannollisena eränä vaan satunnaisina tuottoina. Lisäksi kauppatavaroiden hankinta vähennetään tuotantotoiminnan tuotoista, jotta tuotantotoimintaan saadaan mukaan vain kauppatavaroiden myynnistä syntyvä marginaali. Tuotannon bruttoarvon laskentakaava on seuraava:

Liikevaihto

- + toimitukset yrityksen muiden toimipaikkojen käyttöön
- + valmistevarastojen muutos
- + valmistus omaan käyttöön

- + liiketoiminnan muut tuotot
 - käyttöomaisuuden luovutusvoitot
 - kauppavarain hankinta
 - myynin perusteella saadut avustukset ja tuet
- = BRUTTOARVO

Tuotannon jalostusarvo

Jalostusarvo mittaa toimipaikan varsinaisessa tuotantotoiminnassa eri tuotannon tekijöiden tuottamaa yhteenlaskettua arvonlisäystä. Jalostusarvo lasketaan tuotantotoiminnasta saatujen tuottojen ja toiminnasta aiheutuneiden kustannusten erotuksena. Tuottoihin sisältyy myös toimipaikan toimitukset yrityksen toisille toimipaikoille ja kustannuksiin hankinnat yrityksen toisilta toimipaikoilta. Määritelmän mukaan kustannuksiin ei sisällytetä toimipaikan työvoimasta aiheutuvia kustannuksia eikä poistoja. Jalostusarvon laskentakaava on seuraava:

BRUTTOARVO

- aine- ja tarvikeostot
 - ostot yrityksen muilta toimipaikoilta
 - aine- ja tarvikevarastojen muutos
 - ulkopuoliset palvelut
 - muut kiinteät ja muuttuvat kulut (pl. henkilöstökulut)
 - + kauppavarain hankinta
 - + käyttöomaisuuden luovutustappio
- = JALOSTUSARVO

Tilastovuodesta 2005 alkaen jalostusarvon laskennassa huomioidaan käyttöomaisuuden luovutustappio kuluja vähentävänä tekijänä. Tätä aikaisemmin ei luovutustappiota tiedusteltu. Muut keskeiset käsitteet löytyvät kohdasta käsitteet.

Toimialaluokitus

Käytetty toimialaluokitus on Toimialaluokitus 2008 (Tilastokeskus, käsikirjoja 4, Helsinki 2008). Toimialaluokitus 2008 perustuu EU:n toimialastandardiin NACE Rev.2:een siten, että NACE:n nelinumeroitua on tarkennettu kansallisia tarpeita varten viidennellä numerolla.

Tilastoja voidaan tuottaa tarkimmalla toimialatasolla tietojen salaussääntöjen puitteissa.

Toimipaikan toimialaksi määritellään se, mitä toimintaa toimipaikalla eniten harjoitetaan.

Yritysten / toimipaikkojen toimiala saadaan yritys- ja toimipaikkarekisteristä.

Alueluokitus

Käytetty alueluokitus perustuu julkaisuun Kunnat ja kuntapohjaiset aluejaot (Tilastokeskus, Käsikirjoja 28). Palveluiden alue- ja toimialatilastossa tilastot tuotetaan käyttäen viimeisen julkistettavan tilastovuoden aluejakoa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Toimipaikkatiedot

Tilaston tietolähteinä ovat yritysten tilinpäätöstilaston yritystiedot ja yritys- ja toimipaikkarekisterin toimipaikkatiedot. Yritysten tilinpäätöstilasto sisältää kaikki tilaston tuottamiseen vaadittavat tiedot yritystasolla. Täten yksitoimipaikkaisille yrityksille tilinpäätöstilaston tiedot viedään suoraan kyseisille toimipaikoille. Monitoimipaikkaisten yritysten palveluiden toimipaikoille tiedot tuotetaan menetelmällisesti käyttäen hyväksi tilinpäätöstilaston yritystietoja ja yritys- ja toimipaikkarekisterin toimipaikkatietoja. Yritys- ja toimipaikkarekisterin toimipaikkapohjaisia tietoja ovat henkilöstön määrä ja liikevaihto sekä toimipaikkojen luokitusmuuttujat (toimiala, sijainti, toimipaikan tyyppi jne.).

Monitoimipaikkaisten yritysten kohdalla menetelmä on seuraavanlainen. Tilinpäätöstilaston yritystason tietoja käytetään peiliryhmän poimimiseen. Peiliryhmää käytetään toimipaikkatason tietojen mallintamisessa monitoimipaikkaisille yrityksille. Kun peiliryhmä on määritelty lasketaan imputointiparametrit. Parametrien estimoinnissa käytetään PNS -regressiomallia, jossa riippumattomana muuttujana ovat yritys- ja

toimipaikkarekisterin henkilöstö ja liikevaihto ja riippuvina muuttujina on toimipaikkaistettava tieto kuten liiketoiminnan muut tuotot, tavaroiden ostot, muut kulut jne.

Kun mallilla on tuotettu tarvittavat kertoimet, suoritetaan imputointi monitoimipaikkaisten yritysten toimipaikoille. Lopuksi tiedot yhdistetään ja tasapainotetaan siten, että vain mallinnetut tiedot joustavat. Näin toimipaikkatiedot täsmäävät yritystason tietojen kanssa myös monitoimipaikkaisille yrityksille.

Elinkeinoverotusaineisto on tärkeä yritystilastojen tietolähde, jota ei kuitenkaan sellaisenaan voi käyttää tilastotuotantoon. Aineiston laatu tarkistetaan ja mahdolliset puutteet korjataan monivaiheisella ohjelmalla. Verohallinnon aineistosta on täysin virheetöntä noin 88 prosenttia. Lisäksi puutteet pystytään paikallistamaan ja korjaamaan noin 10 prosentille aineistosta. Vajaat kaksi prosenttia tiedoista imputoidaan käyttäen Donor- eli lähimmän naapurin menetelmää. Niille yrityksille, jotka eivät kuulu otokseen, Tilastokeskuksen oman tiedustelun tiedot (tuottojen ja kulujen erittelytiedot, henkilöstötiedot ja vientitiedot) imputoidaan omaan kyselyyn kuulumattomille yrityksille käyttäen lähimmän naapurin menetelmää elinkeinoveroaineiston ja yritys- ja toimipaikkarekisterin tietojen ja suoran tiedustelun tietojen avulla. .

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Palveluiden alue- ja toimialatilaston peruskehikon muodostaa Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri. Alue- ja toimialatilaston aineisto kattaa lähes kaikkien Suomen kaupan ja palveluiden yritysten toimipaikat tilastoon valituilta toimialoilta. Alue- ja toimialatilastoon toimipaikat on valittu käyttäen samoja rajauksia yritysten toiminta-ajan, henkilöstön ja liikevaihdon suhteen kuin yritysrekisterissä. Tilaston ulkopuolelle on siten rajattu yritykset ja toimipaikat, joiden toiminta on päättynyt vuoden ensimmäisellä puoliskolla tai toiminta vuoden aikana on ollut erittäin vähäistä. Toiminnan laajuuden oli vastattava yli puolen henkilön työpanosta tai liikevaihdon oli oltava enemmän kuin 10 340 euroa vuonna 2011 ja toiminta-ajan oli ylitettävä puoli vuotta. Liikevaihtorajaa tarkistetaan vuosittain. Elinkeinoverotusaineistosta saatavat tilaston muuttujat vastaavat hyvin määritelmiensä (Eurostatin määritelmät). Aineistossa voi olla virheitä esimerkiksi tietojen tallennuksesta tai tiedonantajien virheistä johtuen. Aineiston laadun varmistamisesta on selvitys kohdassa 'Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus'. Menetelmät, joilla muuttujat tuotetaan monitoimipaikkaisten yritysten kaupan ja palveluiden toimipaikoille, ovat harhattomia ja tiedot ovat tilaston tuottamiseksi riittävän laadukkaita. Menetelmällä on tuotettu tiedot myös teollisille toimipaikoille ja tästä aineistosta on tuotettu teollisuuden alue- ja toimialatilaston tilastotauluja sekä rakentamisen alue- ja toimialatilaston tilastotauluja. Tilastotietoja on verrattu teollisuuden sekä rakentamisen alue- ja toimialatilaston tietoihin. Erot palveluiden alue- ja toimialatilastossa julkaistavien tietojen osalta eivät ole merkittäviä.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Palveluiden alue- ja toimialatilastosta tuotetaan vuosittain 15 kuukauden kuluttua tilastovuoden päättymisestä. Tilaston viiteajanjaksona on tilikausi, joka päättyy tilastovuoden aikana eli 1.1. - 31.12.tv välisenä aikana. Jos tilikauden pituus eroaa 12 kuukaudesta muutetaan, muutetaan tiedot 12 kuukautta vastaaviksi.

5. Tietojen saatavuus

Palveluiden alue- ja toimialatilaston tietoja on saatavilla toimialoittain ja maakunnittain Tilastokeskuksen verkkosivuilta Internetistä StatFin -palvelimesta osoitteesta http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/pav/pata/pata_fi.asp vuosilta 2002–2007 TOL 2002 -luokituksella ja vuosilta 2006–2011 TOL 2008 -luokituksella . Tiedot maakunnittain ovat palvelukannassa päätoimialoittain. Aineisto kattaa toimialat Kauppa G, Majoitus- ja ravitsemustoiminta H, Informaatio- ja viestintä J ja Liike-elämänpalvelut.

6. Tietojen vertailukelpoisuus

Menetelmällisesti tuotettuja palveluiden alue- ja toimialatilaston tietoja alettiin julkaista vuonna 2008, jolloin julkaistiin vuosien 2002 - 2006 tiedot TOL 2002 -luokituksella. Vuosilta 2006–2011 tiedot julkaistaan TOL 2008 -luokituksella.

7. Tietojen selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Yleisesti ottaen alue- ja toimialatilaston luvut poikkeavat tilinpäätöstilaston luvuista, koska palveluiden alue- ja toimialatilaston tilastoyksikkönä on toimipaikka ja tilinpäätöstilastossa tilastoyksikkönä on yritys.

Lisätietoja

Anssi Vuorio 09 1734 3668

Vastaava tilastojohtaja:

Hannele Orjala

rakenne.tilastot@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Palveluiden alue- ja toimialatilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

*Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi*

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*

*ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-7541 (pdf)*